

Saavatko lapset tulla

– miten perhelähtöinen seurakunta kutsuu lapsia ja perheitä?

Hanne- Maaria Rentola
Kirkkoherra
Sulkavan seurakunta

Pieni lapsi ihmettelee ja ihastelee kaikkea mahdollista kivistä ja männynkävyistä lähtien. Millainen ihastelun kohde voisikaan olla kirkkotila, kirkkotaide, pyhyiden kokemus ja yhteisöllisyys? Vaan kuinka kaukana seurakunnan julkisoikeudellisesti velvoittava asema on lapsen ennakkoluulottomasta ihmettelystä? Milloin olemme työntekijöinä kosketuksissa omaan sisäiseen lapseemme? Löytyykö meistä aitoa, lapsenomaista ihmettelyä – edes pyhän äärellä?

On pääsiäissunnuntai. Pienessä maalaisseurakunnassa on kokoonnuttu kauniiseen ja suureen, lähes 200 vuotta vanhaan kirkkoon jumalanpalvelukseen. Kirkkoa on koristeltu narisella. Pöydillä odottavat kulhot täynnä suklaamunia ja rahkapiirakoita. Kirkkoon tulee seurakuntalaisia, joiden keski-ikä on reilusti yli kuudenkymmenen. Monet kertovat, että veivät lapsensa ja lapsenlapsensa liikuntahallille, jossa on Mannerheimin Lastensuojeluliiton liikuntatapahtuma lapsille. Niinpä. Miten pääsiäisaamun messu 200-vuotiaassa puukirkossa voisi lapsiperheessä kilpailla liikuntahallin ja pomppulinnan kanssa?

Seurakunnan työntekijänä mietimme usein, miten saisimme lapset ja lapsiperheet tulemaan tilaisuuksiimme. Olisiko aika pysähtyä miettimään tätä: Saavatko lapset tulla seurakuntaan lapsina? Saako jokaisen sisäinen lapsi elää ja tulla hoidetuksi seurakunnassa? Miten seurakunta voisi olla todellisesti ja konkreettisesti koti – paikka, jossa Jumalan perheväki kohtaa?

Jeesus sanoo: ”Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä. Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta. Totisesti, joka ei ota Jumalan valtakuntaa vastaan niin kuin lapsi, hän ei sinne pääse.” (Mark 10:13–16)

Mitä lapsi tarvitsee?

Aikuiselta on saattanut unohtua, millainen on lapsen kokemusmaailma. Lapsi on pieni, haavoittuvainen, hän tarvitsee aikuisilta turvaa, rakkautta ja huolenpitoa. Lapsi tarvitsee kodin tai koteja, joissa on turvallista, joissa autetaan ja kuullaan hänen tarpeitaan.

Lapsen maailmassa tarpeet voivat olla erilaisia kuin aikuisella. Aikuinen ei välttämättä ymmärrä, miten tärkeää lapselle on, että hänellä olisi samanlaisia tavaroita, harrastuksia tai lomailumahdollisuuksia kuin kavereilla. Tai että uudet asiat voivat pelottaa.

Lapset ovat tyypillisesti äärimmäisen uskollisia omalle perheelleen. Heidän on vaikeaa kertoa, jos asiat perheessä eivät ole kunnossa. He saattavat myös sisäistää nopeasti perheen kokemukset huono-osaisuudesta. Lapsi voi alkaa ajatella, ettei hänellä ole edes oikeutta samaan hyvään kuin muilla lapsilla.

Lapsilla on tarve rakkauteen sekä avoimeen maailmaan ja elämään tutustumiseen, myös hengellisyyden osalta. Seurakunnan työntekijällä olisi hyvä olla kosketuspinta omaan sisäiseen lapseensa, jotta hän pystyisi kohtaamaan lapsen aidosti ja avoimesti, lapsen ainutlaatuisuutta arvostaen.

Jumalan lapseus seurakuntayhteisössä

Seurakunta on Kristuksen omiksi kastettujen yhteisö. Se koostuu ihmisistä, jotka ovat saaneet lahjaksi Jumalan lapsen aseman.

Eriikka Jankko kirjoittaa tässä julkaisussa, kuinka ”lapsen käsitettä voidaan hyödyntää korjaamaan ihmiskuvaa”. Tämä on paluuta Jeesuksen opetukseen: Jeesus teki lapsesta esimerkin opetuslapsilleen ja seuraajilleen.

Kristitty on kaikessa riippuvainen Luojasta, elämän lahjan antajasta. Jankko kirjoittaa Lutherin Katekismus-opetuksen pohjalta, että Jumalan lapseutta pohdittaessa ei saa sivuuttaa lasten esimerkkiä. Mutta millaisena Jumalan lapseus näyttäytyy seurakuntatyöyhteisöissä? Ainakin se asettaa kaikki samaan asemaan: jokaisella on yhtäläinen identiteetti Jumalan lapsena. Jokainen on riippuvainen Jumalasta.

Jumalan perheväen jäsenet kohtaavat seurakunnassa. Joukkoon mahtuvat niin seurakunnan työntekijöiden kuin seurakuntalaisten perheet.

Työntekijän perhesilmäläsit

Jäsenyys perheessä vaikuttaa ihmiseen vahvasti. Osana perhettä syntyvät sekä tiedostetut että tiedostamattomat käsitykset ja kokemukset ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta. Niin pienet kuin suuret muutokset perheenjäsenten elämässä vaikuttavat perheen dynamiikkaan ja kaikkien hyvinvointiin.

Kiintymyssuhteissa olemme toistemme peilejä. On hyvä myös tiedostaa, että ihmisen kokemukseen Jumalasta ja rakkaudesta vaikuttavat hänen kokemuksensa kiintymyssuhteista perheessä.

Perhelähtöisyys seurakuntatyössä tarkoittaa perheen merkityksen tiedostamista. Seurakunnan työntekijä tarvitsee kykyä kuulla ja kohdata ihmiset herkästi erilaisten perhesuhteiden ja elämäntilanteiden keskellä. Hänen tulee myös olla tietoinen omista ”perhesilmäläseistään”: omien kokemusten kautta syntynyt käsitys perhe-elämästä ei välttämättä sovellu toisten ihmisten perheisiin.

Työntekijän on tärkeää olla avoimena seurakuntalaisten perhesuhteille sekä tiedostaa, miten omat perhesuhteet vaikuttavat itseän. On vaikeaa lähestyä myönteisesti toisten perheitä, jos itse esimerkiksi kokee syyllisyyttä oman perheensä laiminlyönnistä tai ellei ole prosessoinut omia perhe-elämään liittyviä pettymyksiä. Olennaista on olla armollisen sinut oman perhe-elämänsä ja omien kiintymyssuhteittensa kanssa.

Kysymys perhelähtöisestä seurakunnasta nostaa myös esiin näkemyksen siitä, mitä on seurakunta: kastettujen, kristittyjen, etsijöiden, pelastettujen ja uskovien yhteisö. Seurakunnassa välttämättömän tärkeä kiintymyssuhde on ihmisten ja Jumalan välillä. Jumala rakastaa ihmisiä, ja Jumalan rakkaus synnyttää ihmisissä rakkautta Häntä ja lähimmäisiä kohtaan.

Perhesuhteiden ylläpito edellyttää yhdessä vietettyä aikaa ja asioiden jakamista perheen kesken. Samoin suhteessa Jumalaan on tärkeää viettää yhteistä aikaa ja pohtia elämän asioita Jumalan kanssa. Hänen täydellisen, armollisen ja hoitavan rakkautensa tekeminen näkyväksi ja tuntuvaksi on seurakunnan perustehtävä.

Lapset ovat seurakunta

Jos lapsimäärä vähenee pienellä syrjäisellä paikkakunnalla, on olemassa riski, ettei perhetyöhön satsata enää lainkaan. Siihenkö loppu perhetyö, että perhekerholaiset ja päiväkerholaiset loppuvat? Onko seurakunnan toiminta ripustautunut vanhoihin toimintamuotoihin – kyetäänkö luomaan uutta?

Kun ajatus lapsesta opetuslasten esimerkkinä otetaan todesta, tällaiset kysymykset tulevat uuteen valoon. Lapset eivät ole työnteon, toiminnan ja toteuttamisen kohde. Lapset ovat seurakunta.

Seurakunnan työntekijän tehtävä on poistaa esteitä ”lasten tulla”. On hyvin todennäköistä, etteivät vanhemmat halua tuoda lapsia tilanteeseen, jossa sekä he itse että lapset stressaantuvat

hiljaa paikoillaan istumisesta. On luotava esimerkiksi tilanteita, joissa lapset saavat liikkua ja leikkiä ja koko perhe lounasta.

Oppana aikuisille

Jeesuksen sanat lapsenkaltaisuudesta pitäisi ottaa vakavasti ja nähdä lapset ”aikuisten oikeesti” esimerkkeinä. He elävät nykyhetkessä, eivät yritä hallita elämäänsä elämällä menneessä tai tulevassa. He ottavat vastaan jokaisen hetken sellaisena kuin se on. Lapset voisivat olla suunnannäyttäjinä Taivasten valtakuntaan.

Lapsi osaa riemuiten ihmetellä uutena sellaista, johon aikuiset ovat rutinoituneet ja tylsistyneet. Heille mikään Jumalan luoma ei ole tylsää vaan ainutlaatuista ja ihmeellistä – myös raamatunkertomukset. Voisiko tämä toteutua myös aikuisten kohdalla? Koska jokaisessa hetkessä ja elämäntilanteessa Raamattu antaa jokaiselle ihmiselle uuden sanoman uudesta näkökulmasta.* Mutta onko niin, että hieman pelkäämme lasten intoa ja vallattomuutta? Eikö meistä ole luonnollista, että lapsi haluaa juosta kirkon käytävillä, iloita Jumalan luomasta olemuksestaan, riemuita elämän lahjasta? Voisimmeko järjestää perheille jumalanpalveluksia, joissa tämä kaikki toteutuisi? Olisiko se mitenkään ristiriidassa pyhyiden kanssa?

Tai voisimmeko katsella, kuinka lapset tutkivat kirkkoa vapaasti, oppivat siitä, mitä löytävät? Kun joskus itse tein näin, lapsi pysähtui krusifiksin juurelle vakavana ja ihmeissään – ja alkoi kysellä. Hän kuunteli tarkkaavaisesti vastaustani ja juoksi sen jälkeen alttaritaulun ääreen, jonka äärellä ihmettelimme yhdessä lisää.

Eikö lasten pitäisi tulla kirkkoon, jumalanpalveluksiin ja seurakuntatalolle siksi, että he voivat opettaa aikuisia, jotka ovat jo unohtaneet, miten ollaan lapsen kaltaisia?

**Ajatukset ovat peräisin Wilfrid Stinissenin kirjasta Kristillinen syvämietiskely.*